

لەدايکبوونەووی پەتی قەنارە

(لەمانی جەلادا باسی پەتی قەنارە مەکە ... تیودۆر نادۆرنۆ)

ئیسماعیل حەمە ئەمین

1

لەگەڵ ئەسیدارەدانی سەدام پەتی قەنارە گەراپەووە بۆ نیو مائەکانمان، لەگەڵ مردنی ئەو دیکتاتۆرە کاریکاتۆریە پەتی قەنارە سیبەری خۆی درێژ کردووە بۆ نیو هەموو کون و کەڵەبەریکی دەروونمان، بۆ ساتیک سەری کردین و بۆ ساتیکیش بەختەوهری کردین، ساتەوختیکی دیکەش جۆلانەکردنی ئەو پەتە بەبنمیچی مائەکانمانەووە تاکە وینەبوو، کە جاریکی دیکە درەندە تینوئەکە نیو پۆحمانی وەناگا هینایەووە. پەتی سیدارە لەگەڵ مردنی سەدامدا بوووە واقیعی سەخت و راستیەکی نکۆڵ لێنەکراوی کۆلتوری سیاسەت لەم دەقەرەدا، بەووی ئەم دەسەلاتە سیاسیانە لەئێراقدا خۆیان بەکۆرسی حکومەتەووە هەلۆاسیووە، سەرەپای ئەووی ماسکی دیموکراتخواز و مافی مەرووف و گوتاری بالای ئاینیان هەلگرتووە. لەگەڵ شۆرپوونەووی پەتی قەنارەکە دیکتاتۆر، هەموو ماسکەکانیان دەکەوونە خوار و دەم وچاوی راستەقینەیی خۆیان نیشان دەدەن، دەموچاوی کۆرە بیوئەفاکانی سەدام کە تاوێک دوا چرکە سەدام گالنتە پێدەکردن، چونکە دەیزانی ئەمانە هەموویان کۆپسەکی بچوکی پۆحی شەپانی خۆی دیکتاتۆریەتن، بەلام بەسەقەتی و شیواویەووە خۆیان دووبارە دەکەنەووە. ئەمە یەکەم راپلکینە کە لەشانوگەری قەنارە دیکتاتۆردا بینیمان لەگەڵ بەربوونەووی سەدام بۆ نیو بەتالایی ژێر پێی، هەموو ماناکانی عەدالەتیش دەکەوونە بۆشایەووە، لەگەڵئیشیدا سەرەری یاسا و بیلابیەنی دادگا دەکەوینە نیو چالی ئیعدامی تایەفەکانەووە، ئەویش وەك سەدام ملی دەشکێت و لەنیو هوتافی تایەفەگەر و خیلگەرایەکاندا پەنەقاژەیهتی. وینەیی سەرەری یاسا و دادگا لەئێراقی بەنیو نویدا، ئەو وینە لاوازه بوو کە بینیمان، پەلاقاژەیهتی لەنیوان خیل و حیزب و تەکیەحیزبیەکاندا، چیتەر ئەم دەوڵەتە بەزۆر دروستکراوی ئێراقدا پەتی قەنارە خیلەکان واز ناهینن هیچ ژیانیکی مەدەنی بوونی هەبیت، گەر هاتوو پیاوێکانی خیلێش لەپۆژناوا ژیا بن و پڕوانامەیی گەرەیان لەگەرفاندا بیت، ئەو لەدواجاردا لەبەردەم تەکیەیی شیخەکانی عەشیرەت و وەلاناتی حزبی و خیلدا دادەنیشن و پەتی قەنارەکیان لەنیو پانتۆدۆریژ و دبلۆماسیەکانیان شاردۆتەووە ..

لەوانەیه ئیستا یەکیک پیم بلیت: ئەم هەموو هەرایە لەسەر سیدارەکردنی دیکتاتۆریک!، دەئیم: نەخیر ئەم هەموو هەرایە لەسەر وینەکانی قەنارەن کە نیرادەیی تایەفەگەری لەسەر و هەموو هاوکیشەیهکی سیاسی و میژوویەووە دادەنیت .. دیارە منیش وەك هەموو کوردیکی رۆح بریندار بە ئەسیدارەدانی سەدام دڵخۆش بووم، بەلام نایشکردنی بەو جۆرە و بەرپۆچوونی بەو کەشیگەرایە مەزەهەبیە، ئە ئەسیدارەدانیکی میژوویەووە کردی بەئەکتیکی تۆلەسەندنەووە. ئاشکراشە لەنیوان تۆلە سەندنەووە و ئەسیدارنی میژووی جیاوازیەکی گەرەهیه، یەکەمیان تۆلەسەندنەووەیهکی کۆیرانەیی رەمەکی و سەرەتایی و بێ کۆلتورە و دووهمیشیان لەگەڵ پاکتاوی جەستەیی دیکتاتۆر میژوویەکی تازە وەرەچەرخیت، پالیکی بەپرتاوه بۆ چوونە نیو ژیانیکی نوێ. چەندە تۆلە سەندنەووی کۆژاوەکان کورتخایەن و وەحشی و بیمانان، بەپێچەوانەووی ئەووە ئەسیدارەدانی یاسایی و عەدالەتخوازی، میژوویی و مژدەبەری ژیانیکی نوییە.

2

پەتی قەنارە کاتیکی زەق دەبیتەووە کەچەمکی بەزەیی گووم دەبیت، بەزەیی وەك چەمکی مەروویی و وەك چەمکی ئاینی و یاسایی، ئەسیدارەدانی دیکتاتۆر لەپۆژی جەژندا و لەهەمان شوعبەیی پینچ کەخۆی هەزارەهای بەتەنهایی و لەبەرەبەیانە ساردەکاندا ئەسیدارە داو، کاریکی نەگونجاو بوو بۆ دەسەلاتیکی سیاسی و حکومی کەبەنیوی دیموکراتیەتەووە دژی تیرۆر دەجەنگیت. پیموایه پەلاماردانی هەمان میتۆدەکانی دیکتاتۆر بۆ لەناو بردنی دیکتاتۆر، خۆی لەخویدا بەرەهەمیانەووی دیکتاتۆریکی ترە. پراکتیزەکردنی چەمکی (بەزەیی و لیبۆردن) لەم پێچە میژوویانەدا تەنها بۆ خۆدوورخستنەووە نیە لەشەری دیکتاتۆرەکان و پیاوێکانیان، بەئێک مومارەسەیهکی سیاسی و کۆلتوری دیموکراسیانەیه بۆ پەرورەکردنی ئەووی داهااتوو بۆ دان بەخۆدا گرتن و

1

لەدايکبوونەووی پەتی قەنارە

ئیسماعیل حەمە ئەمین

پێگه‌گرتنی ئه‌قلانیته‌ له‌ به‌رامبه‌ر کێشه‌کانی ژبانی نوێیاندا، له‌ به‌ر ئه‌وه‌ هه‌موو موماره‌سه‌یه‌کی له‌و جو‌ره‌ تو‌له‌سه‌ندنه‌وه‌یه‌ و نه‌ایشکردنی به‌و جو‌ره‌، نه‌ک هه‌ر چه‌مکی ئیبه‌وردن ده‌خاته‌ به‌رده‌م مه‌ترسی و دێژهی پێده‌دات ، به‌ئکو به‌شیوه‌یه‌کی دیکه‌ رۆحی شه‌رخوازی له‌دایک ده‌بیته‌وه‌ .

ئاین و به‌زه‌یی خواوه‌ند دوو‌پرسیاری هاوبه‌ستی پێکه‌وه‌ین ناتوانیته‌ ئه‌م له‌وی دیکه‌ جودا بکه‌یته‌وه‌ ، ئاین له‌ پرسی به‌زه‌یی و (سیله‌ی ر‌ه‌حمدا) ده‌توانیته‌ وه‌ک په‌ناگایه‌کی رۆحی له‌بینه‌اکردنه‌وه‌ی رۆحی نه‌ته‌وه‌ و میله‌تاندا رۆلی خۆی ببینیته‌. ده‌توانیته‌ گه‌رته‌رۆحیه‌کانی مرۆ چه‌ره‌سه‌ر بکات ، ده‌توانیته‌ برینه‌ قه‌له‌کان به‌سه‌بریکی سوتینه‌ره‌وه‌ سا‌رپێژ بکات. پیاوی ئاینی هه‌نگری ئه‌و سۆزه‌یه‌ که‌خودا پێی به‌خشیوه‌، به‌هه‌مان سۆز و به‌زه‌یش ئیبه‌وردن ده‌بیته‌ دوا په‌ناگای هیوکه‌کردنه‌وه‌ی رۆح له‌هه‌موو ر‌ق و تو‌له‌سه‌ندنه‌وه‌یه‌ک. له‌سێدارانی سه‌دام و وورده‌کاریه‌کانی پێچه‌وانه‌ی ئه‌و راستیه‌ بوون، ئاشکراکردنی ده‌م و چاوی دره‌نده‌ی ئه‌و پیاوانه‌ بوون که‌ئه‌م‌رۆ به‌ناوی ئاینه‌وه‌ به‌سه‌ر په‌یژه‌ی قه‌ناکه‌کاندا وه‌ک جه‌لاد سه‌رکه‌وتوون و هه‌ره‌شه‌ له‌هه‌موو دو‌ژمنیکی دێرین و ئیستاکییان ده‌کن، به‌هه‌مان شیوه‌ش ئه‌م وورده‌کاریه‌ی له‌سێداره‌دان سهدام ئه‌و ئه‌قلیه‌ته‌ی نیشاندای که‌ماوه‌ی سێ سا‌ل زیاتره‌ باس له‌ده‌ستور و پرۆسه‌ی دیموکراتی و برایه‌تی کورد و عه‌ره‌ب و سونه‌ و شیعه‌ ده‌کات، ئه‌قلیه‌تیکی بیه‌زه‌یه‌ ، ئه‌وه‌نده‌ وه‌خشیه‌ ناتوانیته‌ مردنیکێ نوێترال ببه‌خشیته‌ به‌ دو‌ژمنه‌که‌ی. په‌تی سێداره‌ی سهدام ئاشکراکردنی درۆی چه‌مکی به‌زه‌یه‌ له‌گوتاری (سونه‌شیعه‌ی) ئه‌م ناوچه‌یه‌دا، به‌شیوه‌یه‌کی گشتیش هه‌موو مانا‌کانی به‌زه‌یی له‌ گوتاری ئاینی ده‌سه‌نێته‌وه‌. نه‌ایشی ئاوه‌ها دوورخستنه‌وه‌ی ئاین بوو له‌ نه‌رکه‌ رۆحیه‌کانی ، فریادانی بوو بۆ به‌رده‌م قه‌سابه‌کانی تیرۆر و تو‌له‌ سه‌ندنه‌وه‌ .

3

نه‌گوتراوه‌کانی پشت ئه‌و نه‌ایشی له‌سێدارانه‌ زۆرتره‌ له‌ گوتراوه‌کانی ، یه‌کێک له‌و نه‌گوتراوانه‌ ئه‌وه‌بوو که‌ په‌تی قه‌ناکه‌ هێشتا ماوه‌ و ئیمه‌ش خواوه‌نی ئه‌و په‌تی قه‌ناکه‌یه‌ن ، ده‌بیته‌ هه‌موو یه‌کێک له‌ئیه‌و ئه‌و په‌ته‌ی له‌به‌ر چا‌و بیته‌. ئه‌مه‌ هه‌ره‌شه‌کردنیکێ ئاشکرای مه‌لایه‌کانی سیاسه‌ته‌ له‌هه‌موو دیموکراتخوازێک، ئیدانی هه‌موو دو‌ژیکه‌ بۆ ته‌نانه‌ت خه‌ون ببینییش به‌ کۆمه‌نگه‌یه‌کی مه‌ده‌نی له‌ ئیرا‌قی داها‌توودا. په‌تی قه‌ناکه‌ی مه‌زه‌بی و خێله‌کی هه‌ره‌شه‌کردنه‌ له‌ چه‌مکی ها‌ولاتیبه‌وون ، په‌تی قه‌ناکه‌ی سهدام نه‌گوتراویکه‌ بۆ گوتراویک که‌ده‌یه‌ویته‌ بلیته‌ : سا‌وات ئیبه‌دن له‌سه‌ر ته‌رمی ها‌ولاتیبه‌وون ، قه‌ده‌ری ئیه‌و قه‌ده‌ری (ر‌ه‌عه‌یه‌تیکی) گوێراپه‌ل و ملکه‌چی ئه‌و هیزه‌یه‌ دێته‌ سه‌رحوکه‌م، ئیدی ئه‌وه‌ی بیه‌ویته‌ بیته‌ به‌ ژماره‌ ئه‌م ها‌وکیشه‌ خێله‌کی مه‌زه‌به‌یه‌دا ده‌بیته‌ په‌تی قه‌ناکه‌یه‌ی له‌ گه‌رفاندا بیته‌ و پیرۆزی بکات و ئی بترسیته‌ و ناماده‌ی بکات بۆ دو‌ژمنه‌کانی، ئه‌و په‌تی قه‌ناکه‌یه‌ی له‌جیاتی ئه‌وه‌ی به‌ ئیعدامکردنی سهدام و پیاوه‌کانی بۆ ئه‌به‌د کۆتایی پێبیته‌ ، دووبار به‌هوتافه‌کانی مو‌قه‌ته‌دا سه‌در و مه‌زه‌به‌یه‌کان پیرۆزکراوه‌ و دێژکرایه‌وه‌.

به‌دیویکی دیکه‌دا په‌تی قه‌ناکه‌ بۆ ئیمه‌ی کورد هه‌ره‌شه‌یه‌ک بوو ، زه‌بری حکومه‌تی مه‌رکه‌زی نیشاندای له‌به‌رامبه‌ر لا‌وازی و په‌راویزی حکومه‌تی کوردی و نوێنه‌ره‌کانی له‌به‌غدا و ته‌نانه‌ت له‌به‌رامبه‌ر سه‌رۆکی ئیرا‌قیش ، که‌به‌شه‌رمه‌نیه‌وه‌ خۆی له‌ئیمزای له‌سێداره‌دان سهدام کشانه‌وه‌. بێگومان ئه‌م هه‌نوێسته‌ی له‌سه‌ریکه‌وه‌ جیگه‌ی شانازیه‌ و کاریکه‌ ئه‌ز ئه‌و هه‌نوێستیه‌م به‌ ئازایانه‌ له‌قه‌ئمه‌داوه‌، به‌لام به‌داخه‌وه‌ خۆسه‌پاندنی سه‌رۆک وه‌زیرانی شیعه‌ مه‌زه‌هب (ماییکی) له‌ په‌له‌کردنی کوشتنی سهدام ، له‌ته‌سلیه‌کردنی چه‌ره‌نوسی له‌داداگاو به‌ به‌رده‌م میلیشیا هوتافکیشه‌کانی سه‌در جیگه‌ی چه‌نده‌ها گومان و پرسیاری کراوه‌..

ئه‌م ئیعدامه‌ به‌ په‌له‌یه‌ به‌بێ ئاماده‌بوونی نوێنه‌ری هه‌موو نه‌ته‌وه‌کان و به‌تاییه‌ت کورد ، خۆی له‌خۆیدا ئاماره‌یه‌ک بوو په‌راویزکردنی کورد له‌ئیه‌و ئه‌و پرۆسه‌ سیاسیه‌ ده‌سه‌لاتخوازه‌ی ئیرا‌ق که‌ده‌یه‌ویته‌ فۆرمی حکومه‌تیکی دیموکراسی ببه‌خشیته‌ به‌خۆی ، هه‌ر وه‌ک ئه‌وه‌ی له‌پێگه‌ی ئه‌و کاره‌وه‌ جه‌خت له‌خانه‌خوینی خۆیان بکه‌ن و بیانوه‌یته‌ به‌ میوانه‌کانی حکومه‌تی ئیرا‌قی (کورد) بلین : راسته‌ ئیه‌و له‌ سه‌ره‌وه‌ی ئه‌م دیوه‌خانه‌ دانیشتون به‌لام ئیمه‌ خانه‌خوین و ئیمه‌ش بریاری سزادانی کوره‌کانمان جیبه‌جیبه‌که‌ین ، ئیه‌و بۆتان نیه‌ ئاماده‌ی ئه‌م سزادانه‌بن.

2

له‌دایکیوه‌نه‌وه‌ی په‌تی قه‌ناکه‌
نیه‌سماعیل حه‌مه‌نه‌مین

پەتە قەنارە سەدام ئەدايکبوونەووی گۆرەو شارکردنی دۇزى ھەقىقەتە بەھەموو مانا فراوانەکیەوھ. ئەوھتەى میژووی حوکم ھەبە ئەم ناوچەبەدا شاردنەووی راستیەکان کاراکتەری سەرەکی شىۋازى پەيوەندى نیوان دەسلەت و حوکمە بەھەمان شىۋە ئیعدامى بەپەئەى سەدام گۆرەوشاکردنیکی دیکەى ھەقیقەتەى سى و پینچ سالى دیکاتۆریەتى پان عەرەببیزمە ئەناوچەکەدا. سەدام زۆر ئەینى میژووی مابوو دەبوایە بیدرکینیت، زۆر راستى تال ھەبوو دەبوایە ئەپرۆسەى بەدادگایکردنیدا دەرکەوتایە ،بۆنمونه : بۆچى پیلانى پاكتاوى كوردتان پيادهکرد، ئەپینا و عروبە یان ئیسلام ؟، کامە ئایدۆلۆژیە شەرعیەت دەدا بەکوشتن وەك رینگەچارەبەك بۆ یەکلایى کردنەووی کیشەکانى دەسلەت؟، ئەم تەوژمە (عەرەببە شۆقینبە) ئەکوپیو سەرچاوەى ھەنگرتووھ کەشەرعیەت دەدا پاكتاوى جەستەبەى مەللەتانی غەبیرە عەرەب ؟ کامە ئەدوئەتانی عەرەب ئەم ھەموو پاكتاوى پیرۆزکردو کامەش ئەمانە دژى وەستانەوھ ؟ کین ئەوانەى چەکیان پنبەخشی بوو؟ ، کامە کۆمپانى ئەوروپایى و ئەمریکى ژەھریان پیفروشتووھ؟، کامە دەئەتەى ئەوروپایى پسپۆرى چەکیان بۆ نادرووھ و پلانى گەرورەى ئەناویردنی کوردیان بۆ مەحکەم کردووھ؟، ئایا دەئەتەى ئەوروپى ئاگادارى کارى ئەو کۆمپانیانە نەبوون ؟ پەيوەندى ئەوروپا و ئەمریکا چى بووھ بە دەسلەتەى سەدامەوھ ؟ .. ئەسەر ئاستى ناوخۇ ئیراق و کوردیش زۆر پرسىارى دیکە ھەن کەھیشتا پيوستى بەوئەلامە بۆ نمونە : کین ئەو سەرە گەورانەى بەنیو موعارەزى ئیراقى و تەنانت کوردیش کەژیرە و ژیر ئەسەر ئاستى دەسلەتەى مامەئەیان ئەگەل سەدام و رژیئە خویناویەکەى کردووھ؟، رۆلى موستەشار و جاش چۆن بوو ئە پالپشتى رژیئەکەى ؟ ئەمانە و زۆر پرسىارى کراوہى دیکە، دەبوایە ئە دەمى سەدامەوھ بەمانبىستایە ئە دادگایەکی گشتى سیاسى و میژووی ئەک تاوانکاری ، چونکە تاوانەکانى ئاشکرا و دیارن و پيوستى بە سەماندن نیه .. ئەمانە ھەمووی ئەگەل کوشتنى سەدامدا گۆرە و شار دەکرین و شانسی میژووی دەرختنى راستیەکان بەمەبەستەوھ ئەقەنارە دەردين.

دیارە مەبەست ئە دادگایکردنی ئاشکرای دیکتاتۆرەکان تەنھا دەرختنى تاوانەکانى نیه کەدەکریت ئەحائەتیکى ئاناسایى وەك دیکتاتۆرى رۆمانیا (چاویسکۆ) یاخود وەك (مۆسۆلۆنى) ئە نجامبەدیئ .. کاتیک بریاری دادگا دەدریت وەك ئەحائەتەى نازبەکاندا بېنیمان نامانجى دەرختنى ھەموو راستیەمیژوویەکانە ، ئەئیدۆلۆژى و بېروبوچوونى فاشیستانەوھ بېگرە تاوہکو ئیپچینەوہى سەرە بېرکارەکانى ئەو دۇزە رەگەزپەرستى و فاشستبە و ئەحائەتەى سەدامیشدا دەرختنى دیووی راستەقینەى شۆقینبەتى عەرەبى و پان عەرەببیزمە. دادگای ئەو جۆرە بۆ دەرختنى تاوان نیه کەلای ھەمووان ئاشکرایە و پیموواپە پيوستى بەبەنگە نیه کەھەموو گوندو شارەکان ئەسەر گۆرى بەکۆمەل بېخەون و ژیان بەسەر بەرن. دادگایى ئەو جۆرە ئەسەرەو ھەموو شتیکەوھ دادگایەکی مۆرائبە نامانجى ھینانەکایەى نموزەجیکى نوئی مۆرائە و ئەخلاقى سیاسى و کۆمەلایەتیبە ئە کۆمەلگەدا، بەھەمان شىۋە رۆئیکى پەرورەبەى ھەبە بۆ ھینانەکایەى نمونەبەك ئەدادپەرورەى و گوتارى ئەقالانى رەسمى کە ھەموو دەزگاکانى دەئەتەى ئەسەر بېنا دەبیت. موستەحیل بوو ئەئمانیا وەك ئەمرو دەبیین سوستیبەى چاودیرى و عەدالەتەى تیدابوواپە، گەر ھاتوو ئەو پرسىارە سەرەکیە ئەکرایە ئەنازبەکان : بۆچى جولەکەتان ئە ھۆلۆکۆستدا ئەناویرد ؟ ، ئەدادگایکردنی سەرانى نازى ئە دادگای نورنبیرگدا مەبەستى سەماندن تاوانەکە نەبوو کەئاشکراوو، دادگای نوینبیرگ مەبەستى ئاشکراکردنی کړوکى نازبەت و فاشبەت بوو ئەجیھاندا. گەر دادگایکردنی نازبەکان بەو شىۋەبە کاریکاتۆریانە بوواپە کەئەدادگای سەدام و ئەسیداردانیدا بېنیمان!، ئەوا نازبەت تاوہکو ئەمرو سەد ھیندەى ئیستا تەشەنەى دەکرد. ئیرەو دەمەوئەت بلیم کەنامانج ئەدادگایکردنی ئاشکرا تەنھا حوکمدارکردنی تاوان نیه بەئکو کارکردنە ئەسەر رابوردوو پاشاوەکانى .. بەداخەوھ ئەسیداردانى سەدام ئەک ئیفلیجى خستە سوتیبەى عەدالەت ، بەئکو رېگر بوو ئە یەکلاکردنەوہى رابوردووی دیکتاتۆریەت و پان عەرەببیزم ، ئەک ھەرئەوھ بەئکو ئەو پاشاوە دیکتاتۆریەتە ژیر ھونافى موقتەدایەکاندا دەبیتە نموزەجى بەکارھیناروی سوستیبەى عەدالەت و یەکلاکردنەوہى راستیەکان ئەم ناوچەبەدا .

پەتى قەنارە سەدام ئەو درۆيەي ئاشكرا كە لە زىندانەكاندا ئەشكە نە ماوه ، ھەموو راستىيەك ئەم ناوچانەي ئىمەدا لە ژىر زەبرى دار و زلە و كىيل و كارەبا و بوتل و چەندەھا مېتۆدى ئەشكە نەجەي دىكە دەخىتە بەردەم دادوور و دەسلاتە بەرپرسىيارەكان ، گەيشتن بە ھەقىقەت لەرپگەي زلە و بوتل و كىيلەويە و ھىچى تر . سوستىيى عەدالەت تاوھكو ئىستا ئەم حكومەتەدا ئەشكە نەجە بەتاكە ھۆكار تىدەگات بۆ گەيشتن بە راستىيەكان ، پەتى قەنارە سەدام ئەگەل بەردەوامى تىرۆرى رۆژنامەنوسان و زىندانىكردنى رۆشنىبران پىش ئەوئى بچنە بەردەم دادگا ، جارىكى دىكە ئەدايك دەبىتەوھ . دۆزىكى دىكەي خۆلەمىشە دووبارە بوونەوئى قۇرمەكانى قەنارە و ئەشكە نەجە و تىرۆرى سايكۆلۆژىيە ، ئەمجارەيان لە ژىر ناوئىشانىكى دىكە خۆى نمايش دەكات . ئەو پرسىيارەي لەخۆم كرد ئەوئەبوو چ دەبوو گەر دىكتاتور ئە زىندانىكى ئىراقىدا بەندبكرائە؟! ، ئەوئەتا دوور ئەھەموو عورفىكى مرويى نايەنن دواساتەكانى ژيانىشى بە سروشتى لەسیدارەبدرىت ، ھىزىك ھەيە بۆ ئەشكە نەجەدان ئەم دەقەرەدا بەردەوامە لەسەر گەمەي پۇخلکردنى دنيا ، ھىزىكى رەشە سەدەيەكى كارکردنى سىياسى و كونتورى و زمانەوانى و ياسايى پىيوستە بۆ رىشەكىشکردنى .

لەسیدارە دانى سەدام شىوئى لەسیدارەدانى شىخ زانا و گروپە تىرۆستەكەي ھىنايەوھە يادمان ، ئەو راستىانەي شىخ زانا ئەگەل خۆيدا بردىە گۆرەوھ لەمەرگى خۆى گرنگتر و ھەستىاتر بوون ، ترس و تۆقاندنى تىرۆستىك نابىت بە ھەمان مېتۆد وەلامبدرىتەوھ ، ديارە ناشىبىت گۆلبارانىان بکەين ، بەلام كە بەردەستمان دەكەوتن دەبىت ئىمە ئەو ئەخلاقیەتە بالايەمان تىدا بىت كەخەتى جياکردنەوئى ئىمە بىت ئەتيرۆست و پىياوكوژان . دەمەويت ئەوھ وەبىرى خويئەرى ئازىز بەئىنمەوھ ، ئىمەي كورد دەماتتوانى وەك تىرۆستەكان ھەموو بازارەكانى بەغدا و موصل و تەننەت باشورىش ئە تۆئەي ئەنقال و ھەئە بچە بکەين بەجەھەنەم ، ئەك ھەر ئەوئەشمان نەكرد ، بەلكو لەرۆژانى يەكەمى راپەرىندا رىزمان لەژن و مندالى ئەو جەلادانە گرت كەدەستىان بەخويىنى ئىمە سوور بوو . ئەمە خالىكى رۆشنە ئەمىزوى ئىمەي كوردا . سروشتى مرۆقە ئازاكان ئە بەزەيى و رىزگرتنى عورفەمرۆيەكانەوھەي ئەك ئە تۆئەسەندنەوئى كویرانە ، دەبا ئەو دەنگانەي ئەمرو داواي تۆئە دەكەن خەفەبن ، لەبەرامبەر ئەوئەدا بادەنگەكانى يەكلاکردنەوئى راستىيەمىزۆويەكان بەرزىكەينەوھ .

ئىراق خۆى ئەبەردەم ئەدايكبوونەوئى پەتى قەنارە نویدا دەبىنىتەوھ ، بەداخەوھ چەندە ئىمەي كوردىش دژى بپارىي لەسیدارەدان وەستايەوھ كەچى ھەر خۇمان بووين ديسانەوھ پەتى قەنارەمان بەمانەكانمانەوھ ھەئەوئى ، ديسانەوھ پەتى قەنارە ئەگىرفانەكانەوھ ھاتنەدەرى و خرانە سەر مېزى پەرلەمانتارانى كورد ، پەتى قەنارە ئاشناكەمان ھاتەوھ نىو مەيدان . دەبىت ئەمەودا باش گوپرايەئى ئامۆزگارىيەكەي (ئادۇرنو) بىن و چىدى ئەم مائەدا باسى ئەم پەتە نەكەين . .

ئىسماعىل ھەمەئەمىن

نورنىبىرگ 2007/01/04